

Вокальна робота є важливим розділом методики роботи з хором. Під час занять у хоровому класі студент переймає складну технологію репетицій у керівника навчального хору, тому викладання цієї дисципліни необхідно до- ручати високо кваліфікованому фахівцю. «В іншому разі студенти будуть по- збавлені можливостей бачити зразок справді професійної роботи хормейстера, відчувати на собі вплив творчої особистості досвідченого музиканта, практич- но осягати «таємниці» вокально-ансамблевої майстерності» [3].

Таким чином, особистість студента, майбутнього вчителя музики, в хо- ровому класі формується шляхом розвитку творчої активності, яка виявляється в різних аспектах діяльності: з одного боку, він учасник хорового колекти- ву, навчається і співає в ньому як хоровий співак, а з іншого, цей колектив є базою для набуття студентом практичних вмій та навичок керування хором в якості диригента.

Спів у хорі розвиває у студентів почуття колективізму, організованості, свідомого ставлення до процесу навчання, емоційність, художній смак, музич- ні здібності, вокальні навички в специфічних умовах хорового строю та анса- мблю, а також формує виконавську культуру і майстерність

Працюючи з хором як хормейстер, студент набуває навичок диригента- виконавця. В творчому контакті з хором у нього розвиваються організаторські здібності, воля, тактовність, почуття міри, вміння підтримувати психологічний творчий контакт з окремими учасниками хору і колективом у цілому.

Таким чином, навчальна робота та виконавська діяльність студентів у хоровому класі сприятиме:

- формуванню гармонійно розвиненої особистості;
- створенню умов для розкриття і розвитку творчого потенціалу кож- ного студента та його подальшої самореалізації;
- підготовці до організації та проведення вокально-хорової діяльності у класній та позакласній роботі;
- розвитку у студентів професійних вмій та навичок співу у хорі;
- вихованню у студентів професійних навичок керування хоровим ко- лективом на основі оволодіння методами роботи з хором, дидактич- ними принципами і знанням психофізіологічного процесу співацької діяльності;
- вивченню кращих зразків хорового мистецтва, які будуть сприяти музичному, художньому та естетичному вихованню студентів.

Література

1. Соколов В. Работа с хором.– М., 1967, с.43.
2. Пігров К. Керування хором.– К., 1962, с.149.
3. Мархлевський А. Практичні основи роботи в хоровому класі.–К.,1986, с.5.

ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СПЕЦІАЛІСТА

Куцериб Т.П. (Львів)

Як відомо, кінцева мета освіти – це виховання не тільки спеціаліста, а насамперед, виховання особистості.

Університетська освіта – це універсальне оволодіння спеціальністю, сві-

товими загальнокультурними цінностями і придбання знань національної історії, культури і економічної думки. Відомо – і це видатне відкриття, відмічене Нобелівською премією, – що дві напівкулі людського мозку виконують неідентичні функції. Ліва півкуля забезпечує раціонально-логічну функцію, права – образне сприйняття світу, інтуїцію. Для справжнього педагога не викликає сумнівів необхідність засвоїти істину, зрозуміти, що одностороння спрямованість освіти, особливо ігнорування її гуманітаризації, не дає можливості молодій людині, у даному випадку студентові, повністю реалізуватись, обмежує його розвиток і у кінцевому підсумку впливає на якість підготовки будь-якого спеціаліста [1].

У світі давно б'ють тривогу, доводячи, що сьогодні необхідно формувати духовні якості особистості, розвивати у молодих людей властивість цілісного бачення світу, здібність сприймати серйозні соціальні проблеми і наповнювати довкілля загальнозначущим ціннісним змістом. Гуманітаризація освіти – це спосіб розвитку особистості, а не накачування її інформацією, яка передбачає гуманітарне орієнтоване вивчення усіх без винятку навчальних предметів і означає деполітизацію і деідеологізацію, право на особисту думку.

Загалом, *гуманітаризація вищої освіти* – це такий світоглядний і діяльний підхід до освіти, який не тільки визнає, але і стверджує цінність студента як особистості, його право на якісну освіту, на свободу вибору, на розвиток і виявлення своїх здібностей, на визнання єдиним критерієм оцінки діяльності викладача – якість особистості спеціаліста. Тобто, *гуманітаризація освіти* – це повернення усіх наук до людини, на формування духовного світу спеціаліста, орієнтованого на загальнолюдські цінності [1, 3].

Великим недоліком нашої системи вищої освіти була орієнтація її, насамперед, на підготовку спеціаліста, а не культурної людини, яка не дозволить собі бути поганим спеціалістом. Цей недолік рано чи пізно має бути ліквідовано, бо хронічний дефіцит культурних людей сьогодні вже очевидний.

Перші кроки гуманітаризації вищої школи були здійснені ще у 20-х роках ХХ ст. українським математиком Т.О. Грузинцевим. Свій досвід він узагальнив у творах «Елементи теорії множин» і «Нариси з теорії науки». Ідеї Грузинцева відносно інтеграції точних і гуманітарних знань випереджали час, і до них повернулися лише у 90-х роках ХХ ст. Зараз говорять про це всі, але все це лише у зародковому стані. Причинами є:

1) низький стартовий рівень розвитку студентів – наслідки шкільної освіти і культури суспільства в цілому;

2) обособливість зусиль викладання гуманітарних наук вирішити цю проблему самостійно без синтезу природознавчих і гуманітарних знань.

Особистість – це перш за все громадянин держави, це людина, яка володіє універсальною спеціальною підготовкою (спеціаліст), це людина з широким світоглядом, високим рівнем загальної і політичної культури. Виховання такої особистості, створення для цього відповідних умов і має складати головну мету гуманізації вищої освіти [2, 5].

Як відомо, у вищому навчальному закладі кафедра є центром навчальної, наукової та виховної роботи. Тому освітня процес, де студент і викладач виступають суб'єктами діяльності, реалізується, перш за все, через кафедру і на кафедрі.

Для того, щоб відшукати зовсім не прості шляхи справжньої гуманітаризації вищої освіти, необхідно, насамперед, глибоко осмислити її зміст, зрозуміти її значення як важливішої складової частини не тільки освітньої реформи, але і перебудови суспільства у цілому. Гуманітаризація означає корінний перегляд уявлень про місце культури у суспільстві, про зміст духовних цінностей, про взаємовідносини людини і суспільства, словом, йдеться про зміни

світоглядних позицій.

Гуманізація особистості потребує гуманітаризації освіти, яка має охопити всю природознавчу, математичну і технічну підготовку. Технологічна і екологічна картина світу має включати естетичні аспекти, а історія науки і техніки – супроводжуватись осмисленням основних етапів історії матеріальної і духовної культури: «Виховна сила – говорив К.Д. Ушинський, – витікає не звідки-небудь, а тільки з живого джерела людської особистості».

Отже, гуманітарний характер навчально-виховного процесу базується на принципі формування у студентів загальнолюдських соціальних, професійних, моральних, стичних, естетичних та інших цінностей і інтересів [4, 6]. Ці принципи можна реалізувати за наявності і виконанні двох моментів:

1. *Інформаційно-методичний*, під яким розуміється створення цілісної системи інформаційно-методичного забезпечення освіти.

2. *Кадровий*. Відповідний професорсько-викладацький склад, який володіє майстерністю педагогіки, психології, методики викладання, широким кругозором і досягненнями загальнолюдської, світової культури.

Гуманістичний аспект є в кожній природознавчій, соціальній, економічній і прикладній дисципліні. І тому мета викладання і викладача цих дисциплін полягає у тому, щоб знайти цей гуманітарний аспект у своєму предметі і виробити методику його подання. Кожний курс має бути привабливим для слухачів, дійсно допомагати їм виробити гуманістичні переконання.

Гуманітаризація освіти у вищій школі не може бути зведена до доповнення навчальної програми якимись новими предметами – потрібен такий розворот всієї системи освіти, за якого ми вбачали б студента не як майбутнього «спеціаліста», а як майбутню освічену, розвинуту, благородну людину, яка не може бути поганим спеціалістом, оскільки фах – це лише грань цілісного буття такої людини.

На сьогоднішній день у різних вузах вже намітилось декілька напрямів у вирішенні даної проблеми:

- По-перше, це проникнення гуманітарного знання і його методів у сам зміст природознавчих і технічних дисциплін;
- По-друге, переорієнтація історичних фрагментів соціально-економічних курсів на гуманітарну спрямованість.
- По-третє, комплексне засвоєння теоретичних знань про людину, включену у природознавчі системи.
- І, на кінець, по-четверте, це курси громадянської історії, історії різноманітних областей гуманітарної культури (філософії, літератури, образотворчого мистецтва, музики і т.д.), які вводяться в останні роки безпосередньо у навчальний процес [7, 8].

Отож, кожна спеціальна дисципліна повинна мати особисту специфіку і можливості використання гуманітарного, світоглядного і виховного змісту. Викладання будь-якої дисципліни має мати гуманітарний характер, тобто необхідне звернення до особистостей, до творців науки, до її історії. Необхідне включення у навчальні курси елементів методологічної культури. Має виникнути процес «олюднення науки» – йдеться не лише про наукові результати, а й про їх соціально-політичні і духовні наслідки. І нарешті, не треба забувати про те, що вища школа виводить перш за все в люди, а вже потім в солдати, вчителі, інженери, менеджери, економісти, вчені.

Література

1. Вища школа на шляху оновлення. – Львів: Світ, 1992. – 120 с.

2. Битинас Б. Структура процесса воспитания. /Методологический аспект. – Каунас: Швилса, 1984. – 190с.
3. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М., 1975. – 304с
4. Леонтьев О.М. Проблемы развития психики. – М.: Изд. Москов. ун-та, 1981. – 584с.
5. Моляко В.А. Психологическое изучение творческой личности. – К., 1978. – 27с.
6. Роменець В.А. Психологія творчості. – К.: Либідь, 2001. – 288с.
7. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості вчителя: Навчальний посібник. – К.: ІСДОУ. – 1994. – 112с.
8. Тышкова М. Индивидуальный опыт, культура и развитие личности //Личность и ее жизненный путь. – М.: Наука, 1990. – С.61-70.

МЕТОДИЧНА СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ

Кучай Т.П. (Черкаси)

Загострення екологічної ситуації у світі підвело світову наукову, політичну, релігійну думку до необхідності широкого, всеохоплюючого залучення всіх верств людського суспільства до розв'язання однієї з найважливіших і найболючіших проблем сучасності – охорони навколишнього середовища. Світовий досвід свідчить, що ефективним засобом розв'язання цієї проблеми є належним чином організована система екологічної освіти, яка за останні роки виросла у цілісну педагогічну теорію і практику з притаманними їй законами й закономірностями, принципами і формами.

Питання екологічної освіти широко висвітлюють засоби масової інформації, наукова та популярна література. Цю проблему досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені. Проте фундаментальної праці з питань екологічної освіти за рубежом, доступної для учнівської і студентської молоді, а також для вчителів і викладачів до сьогодні немає [1, с.10].

С. Старовойт виокремлює основні задачі, що стоять перед системою професійної освіти у сфері екології і підготовки фахівців для всіх верств населення: а) комплексний характер неперервної екологічної освіти; б) формування екологічної культури в циклах різних навчальних дисциплін; в) організація взаємодії освітніх установ із природоохоронними організаціями; г) регіональний досвід використання різних форм екологічної освіти й еколого-просвітительської роботи [2, с.63].

Розглядаючи теоретичні і практичні аспекти екологічної освіти, Л. Лук'янова зазначає, що екологізація системи освіти зумовлена суспільними потребами. Вона ставить завдання надати системі освіти екологічного спрямування, яке полягає в посиленні еколого-світоглядних орієнтацій освіти, насиченні предметів питаннями екології, включення до змісту освіти результатів тих наукових досліджень, які пов'язані з регіонально-галузєвою спеціалізацією, а також у різнобічній підготовці екологічно грамотних спеціалістів різного профілю [3, с.38-39].

У 80-ті роки ХХ століття у Великій Британії серед різних концепцій та поглядів на педагогічну освіту чітко простежувалися два напрями: академічний і професійно-педагогічний. Перший орієнтувався на посилення загальної освіти майбутнього вчителя з урахуванням його особистих потреб, а другий – на розширення та поглиблення професійно-педагогічної підготовки, її практи-